

ratur til emalje. Andre av bidragsyterne har tilknytning til biomaterialavdelinger, og det resulterer i at den har flere gode og omfattende kapitler om de ulike materialene nyttet ved de forskjellige bondingteknikker. Igjen er andre bidragsytere tilknyttet patologiavdelinger. Boken har derfor også gode kapitler med fotos og beskrivelser av de ultrastrukturelle forhold ved bonding av polymere restaureringsmaterialer til tannsubstans.

Boken er delt i tre større avsnitt; bonding til emalje, bonding til dentin og bonding til cement. Det siste avsnittet, bonding til cement, er interessant nok og er vel et forsømt kapittel i bondingproblematikken. Boken gjør et stort nummer av dette, bonding til cement, men det er vel kanskje ikke det viktigste i og med at den relative forekomst av cement er liten eller at cementen er slitt bort i aktuelle områder for bonding.

Bonding til emalje er et meget nyttig kapittel og en påminnelse om at dette fremdeles er et kritisk og viktig step i bondingprosedyrene. I de seneste år er det fokusert vesentlig på dentinbonding og utfordringene knyttet til dette, og emaljebondingen er nærmest tatt som en selvfølge. Med innføring av «total-etch», selvetsende bonding, «moist bonding», og bonding til preparert/ikke-preparert emalje, vil dette igjen bli utfordringer.

Boken gir en god diskusjon om innføringen av de nyere selv-etsende bondinger. Disse representerer forenklede prosedyrer, men ofte benyttes også svakere syrer som nødvendigvis vil gi et mindre uttalt etsrelieff. I tillegg bondes det igjennom «smear-layer». Det er i litteraturen ingen klare indikasjoner på hvilken betydning dette har for langtidsholdbarheten av en bonding, og det er derfor verdt en tanke og diskusjon i boken. I et avsnitt om bindingsstyrken til emalje gis det en god oversikt over forhold som kan påvirke dette, og en sitter igjen med ideer om at emaljebonding fremdeles ikke er en selvfølge, men krever gode rutiner. I avsnittet kommer en kort inn på forbindelsen glassionomercement-baserte materialer til emalje. En har dermed antydning at dette også representerer en type for bonding.

Avsnittet om dentinbonding er naturlig nok det mest interessante, da det er her de fleste utfordringer ligger. Det har gjennom de seneste år vært en

rask utvikling i materialer og prosedyrer, noe boken har fått med. Ulike typer «smear-layer» ved ulike prepareringer blir gjennomgått, og det blir gitt en grundig beskrivelse av hybridlaget. Det er i tillegg gode mikroskopiske bilder som gjør at en forstår dynamikken og utfordringene ved bondingprosessen langt lettere. Igjen gjennomgås de nyere selv-etsende bondinger og deres virkningsmekanismer. Bonding klassifiseres nå, som det mest vanlige, etter interaksjonen med tannsubstans og prosedyrene som nyttes, dvs. exit inndelingen i diverse generasjoner. Det kommenteres at nyere bonding er enklere og raskere å nytte, og dermed er sjansen for prosedyrefeil mindre. Men en del undersøkelser antyder også at en får et visst effekttap i bindingen ved bruk av selv-etsende bondinger, og som riktig presisert i boken; det eneste kriterium for en bondings kvalitet er dens langtids kliniske holdbarhet.

Boken omhandler kort noe om tekniske/fysiske forhold ved polymeriseringen i tillegg til noe kjemi ved de polymere materialer. Dette er egentlig meget interessant lesning, da det gir ytterligere forståelse for de dynamiske prosesser ved herdingen av de polymere materialer og forhold som kan påvirke en optimal herding og bonding.

Boken er lettlest og med mange gode illustrasjoner. Som innledningsvis nevnt er dette en meget interessant bok da den representerer en enestående og nesten komplett oversikt over de bondingprinsipper og prosedyrer som gjelder per i dag.

Morten Rykke

Berlin: Springer Verlag; 2005.
ISBN 13 978-3-540-23408-1
198 sider, 78 figurer, 26 tabeller.

Palle Holmstrup, redaktør:
Odontologi 2006 – Nordisk odontologisk årbok

I bokens forord vektlegges betydningen av selvstudier i hjemmet. Hensikten med boken er å gi alle nordiske tannleger et felles utgangspunkt for slik faglig oppdatering innenfor et bredt spekter. Her er klinisk og teoretisk stoff i skjønn forening,

samt faglige innspill til tannhelsepolitiske prioriteringer. Noe for enhver smak, med andre ord, i denne årvisse publikasjonen, selv om det også er kapitler man farer lettere over. Og nettopp det redaksjonelle gjør boken forholdsvis lettlest. Hvert av de 15 kapitlene har avsluttende sammenfatning som kan være et godt utgangspunkt for videre fordypning.

De første tre kapitlene tar for seg emnet periodonti, der Bjørn Klinge innledningsvis gir evidensbasert virksomhet et mer praktisk og klinisk innhold enn vi tidvis har sett andre forfattere gjøre. Her settes emner som vevsregenerasjon, antibiotika og bruk av biomateriale inn i en evidensramme, noe som leder til konklusjonen at tilleggsgevinsten til vanlig depurasjon er svakt dokumentert.

Kapittel 2 omhandler laser i periodontittbehandling. Forfatteren Kaj Stolze uttrykker seg med så sarkastiske spissformuleringer at leseren aner konklusjonene lenge før de kommer. Presentasjonen hadde fått større tyngde om forfatteren virket mindre forutinntatt.

Neste kapittel bygger på Torbjørn Jarle Breiviks doktorgrad om psyke og periodontal helse. Dette er teoretisk komplisert stoff, men et ikke desto mindre interessant forsøk på å forklare sammenhenger som enhver erfaren kliniker har ment å observere. Arne Høsten og Nils Jacobsen gir så en oversikt over bivirkninger av tannpasta. Dette er en nyttig gjennomgang av litteraturen på området. Neste tema er protetikk, nærmere bestemt rotstifter. Erfarne danske forfattere gir leseren en grei oversikt uten at det fremkommer mye nytt i 2006.

«Mikroorganismer periapikalt – finnes de?» spør forfatterne Pia Titterud Sunde, Leif Tronstad og Ingar Olsen. Temaet er bakterier og biofilm, og ajourfører leseren i forklaringsmodeller for hvordan bakterier persisterer apikalt. For det gjør de i større grad enn man tidligere trodde, og det er grunn til å tro at dette vil måtte få konsekvenser for våre terapeutiske teknikker på sikt.

I kapittel 7 gir Karin Sjøgren en oppdatering i anbefalt fluorbruk for barn og voksne, hjemme og på klinikken. Lite nytt for kolleger som daglig behandler prioriterte grupper vil jeg tro, men til nytte for tannleger som i mindre grad har oppdatert sine rutiner hva

gjelder bruk av fluor i pasientbehandlingen.

Hanne Hinze gir en forholdsvis teoretisk fremstilling av sitt tema, «Tro-værdigheden af radiologisk cariesdiagnostik – sammenhæng mellem rigtighetsværdi og sandhedsreferance». Dette kan gi noen ideer ved tilnærmingen til utstyrsprodusentenes salgsinformasjon, men er ellers kanskje for de litt mer interesserte.

«Genetisk betingade tandutvecklingsstörningar – diagnostik och behandling» er forfattet av Birgitta Bäckman og Barbro Malmgren, og gir en nyttig oversikt, kanskje særlig for de av oss som i mindre omfang behandler barn, og som av den grunn sjelden ser tidlige tegn på tannutviklingsforstyrrelser.

I kapittel 10, «Fissurforsøgling år 2006», gir Sven Poulsen, Göran Koch og Lill-Kari Wendt leseren en oppsummering av ny og eldre litteratur på området. Dette er en terapiform med såvel forsvarere som motstandere. Klinikere som behandler barnepasienter bør ha nytte av deres sammenfatning.

«Är bettskena och bettslipning fortfarande godtagbara kliniska behandlingsformer?». Spørsmålet stilles av Yrsa Le Bell, som gir en balansert fremstilling av «state of the art» innenfor et

historisk omdiskutert tema. Dette bør alle praktikere lese og ta stilling til!

Neste tema er et faglig innspill til den pågående politiske debatten om tannhelsereformer i Norden. Forfatterne Rita Isaksson, Birgitte Moesgaard Henriksen og Merete Vigild spør, i det de sammenligner forholdene i de nordiske nabolandene, «Får de äldre relevant profesjonell tandvård?». Svaret ligger mellom linjene, og enhver tannlege som kjenner en politiker bør sørge for at vedkommende blir gjort kjent med dette kapittelet.

Kapittel 13 er en caserapport om diagnostikk og behandling av hypomineraliserte molarer. Forfatterne Ejnar Gaardmand og Dorthe Haubek gir oss sine tanker om hvordan plagsomme hypomineraliserte barnetenner kan behandles. Dette er kanskje det mest «synsende» kapittelet i boken, men ikke desto mindre er det et klinisk innspill, særlig til kolleger som skal hjelpe barn som plages av hypomineralisering.

Nest siste kapittel omhandler vannkvaliteten i unit-vann, et tema som har vært aktuelt i Norge blant annet i forbindelse med legionellainfeksjon. Vi har alle nytte av å lese dette selv om det ikke oppleves som «kliniske godbiter». Såvel pasienter som media kan stille spørsmål ved vår virksomhet, og da er

en oppsummering som denne god å ha i bakhodet.

I siste kapittel «Självvärdering som underlag för egen kompetensutveckling» gir forfatterne Rolf Attström, Nikolaos Mattheos og Martin Schitteck Janda en grei presentasjon om internettbasert læring, med henvisning til nyttige nettadresser. Internett er et læremedium som er kommet for å bli, og alle som fortsatt føler seg litt fremmede i forhold til dette kan ha nytte av det siste kapittelet.

Konklusjonen blir at «Odontologi 2006 – Nordisk odontologisk årbok» er noe ujevn i kvalitet. Den er imidlertid variert og kan med fordel anskaffes og brukes selektivt. Det skader dessuten ikke å få med noen kapitler på kjøpet som i utgangspunktet synes uinteressante. Kanskje endrer du oppfatning – etter sammendraget?

Carl Christian Blich

København: Munksgaard Danmark; 2006. 224 sider, 15 kapitler, nordiske språk. ISBN 87-628-0612-2, ISSN 0105-0141.